

Rychlý přehled

Cytologie

Organizace buňky	1
Cytoplasmatická membrána a specializace buněčného povrchu	2
Cytoskelet	3
Kontakty buněk	4
Buněčné organely a základní cytoplasma – cytosol	5
Buněčné jádro, buněčný cyklus, obnova buněk, buněčná smrt	6

Obecná histologie

Epithelová tkáň	7
Pojivové tkáně	8
Nervová tkáň	9
Svalová tkáň	10

Mikroskopická anatomie

Krevní a lymfatické cévy, srdce	11
Krev a krevetvorba	12
Lymfatické orgány	13
Dýchací systém	14
Dutina ústní	15
Jícen a trávicí trubice	16
Žlázy trávicího systému	17
Endokrinní orgány	18
Močový systém	19
Mužské pohlavní orgány	20
Ženské pohlavní orgány	21
Kůže a kožní orgány	22
Sensitivní zakončení periferních nervů	23
Čichový a chuťový orgán	24
Sluchové a rovnovážné ústrojí	25
Zrakové ústrojí	26
Příloha	27

Obsah

Předmluva ke 3. vydání	XV
Předmluva k 1. vydání	XVII
Předmluva k 1. českému vydání	XIX
Úvod a rady studujícím	I

Cytologie

1	Organizace buňky	5
2	Cytoplasmatická membrána a specializace buněčného povrchu	8
2.1	Složení cytoplasmatické membrány	8
2.2	Kanály, transportery, pumpy, receptory	11
2.3	Specializace buněčného povrchu	13
3	Cytoskelet	17
3.1	Obecné vlastnosti cytoskeletu	17
3.2	Aktinová filamenta a jejich proteinové motory	18
3.2.1	Myosiny	21
3.3	Mikrotubuly a jejich proteinové motory	23
3.4	Intermediární filamenta	26
4	Kontakty buněk	29
4.1	Adhesní kontakt	30
4.1.1	Molekulární stavba a ultrastruktura adhesních kontaktů	30
4.2	Těsné spojení (bariérový spoj)	34
4.3	Komunikační spojení (nexus, gap junction)	36
5	Buněčné organely a základní cytoplasma – cytosol	38
5.1	Endoplasmatické retikulum a ribosomy	38
5.1.1	Ribosomy	38
5.1.2	Granulární endoplasmatické retikulum	39
5.1.3	Agranulární endoplasmatické retikulum	40
5.2	Golgiho aparát, sekrece	40
5.2.1	Golgiho aparát	40
5.2.2	Sekrece	41

5.3	Lysosomy, endosomy, endocytosa, obrat membrán	44
5.3.1	Lysosomy	44
5.3.2	Autofagie	47
5.3.3	Endocytosa	48
5.3.4	Obrat a využití membrán	53
5.4	Melanosomy	54
5.5	Mitochondrie, peroxisomy	56
5.5.1	Mitochondrie	56
5.5.2	Peroxisomy	59
5.6	Základní cytoplasma – cytosol	60
6	Buněčné jádro, buněčný cyklus, obnova buněk, buněčná smrt	62
6.1	Stavba buněčného jádra	62
6.2	Buněčný cyklus, mitosa	67
6.3	Diferenciace buněk, obnova buněk, kmenové buňky	72
6.4	Růst, buněčná smrt	75
6.5	Meiosa	77

Obecná histologie

Všeobecný úvod	85	
7	Epithelová tkáň	86
7.1	Krycí epithely	86
7.1.1	Jednovrstevné epithely	87
7.1.2	Vrstevnaté epithely	90
7.1.3	Obměna buněk u krycích epithelů	94
7.2	Žlázové epithely	95
7.2.1	Systém exokrinních žláz	95
7.2.2	Myoepithelové buňky	100
8	Pojivové tkáně	102
8.1	Vazivo	102
8.1.1	Buňky vaziva	104
8.1.2	Mezibuněčná hmota	105
8.1.3	Různé typy vaziva	117
8.2	Tuková tkáň	119
8.3	Chrupavka	122
8.3.1	Hyalinní chrupavka	122
8.3.2	Další typy chrupavky	127

8.4	Kost	128
8.4.1	Mezibuněčná hmota kosti	129
8.4.2	Buňky kosti	130
8.4.3	Histologická stavba lamelární kosti	135
8.4.4	Přestavba kosti	136
8.4.5	Vývoj kosti	139
9	Nervová tkáň	146
9.1	Základy	146
9.1.1	Přehled stavby neuronu	146
9.1.2	Úvod do členění, vývoje a funkcí nervového systému	147
9.2	Stavební součásti nervové tkáně	151
9.2.1	Typy neuronů: morfologické a funkční dělení	151
9.2.2	Neuron a jeho součásti	152
9.2.3	Synapse	155
9.2.4	Glíe	160
9.2.5	Nervová vlákna, myelinové pochvy	163
9.3	Centrální nervový systém	169
9.3.1	Šedá hmota: vybrané příklady	169
9.3.2	Obaly a likvorové prostory CNS	175
9.3.3	Difusní bariéry a distribuční prostory v CNS	178
9.4	Periferní nervový systém	180
9.4.1	Periferní nerv	180
9.4.2	Sensitivní ganglia	183
9.4.3	Periferní část autonomního nervového systému	184
10	Svalová tkáň	186
10.1	Kosterní svalovina	186
10.1.1	Vazivo v kosterní svalovině	186
10.1.2	Kosterní svalové vlákno	187
10.1.3	Přenos tahu	193
10.1.4	Typy svalových vláken	195
10.1.5	Inervace svalových vláken	196
10.1.6	Vývoj, růst, regenerace	198
10.2	Srdeční svalovina	199
10.2.1	Buňka srdeční svaloviny, kardiomyocyt	199
10.3	Hladká svalovina	201
10.3.1	Hladká svalová buňka	202
10.3.2	Řízení napětí hladké svaloviny	205
10.3.3	Hladká svalová buňka jako producent extracelulární matrix (ECM)	206

Mikroskopická anatomie

11	Krevní a lymfatické cévy, srdce	211
11.1	Krevní cévy	212
11.1.1	Tepny	213
11.1.2	Žíly	217
11.1.3	Terminální řečiště (mikrocirkulace)	217
11.1.4	Tvorba nových kapilár a kolaterálních arterií	222
11.1.5	Chemoreceptory v oběhovém systému	222
11.2	Lymfatické cévy	223
11.3	Srdce	224
12	Krev a krvetvorba	230
12.1	Krev	230
12.1.1	Erythrocyty	232
12.1.2	Thrombocyty	233
12.1.3	Leukocyty	235
12.2	Krvetvorba	240
12.2.1	Kostní dřeň	241
13	Lymfatické orgány	249
13.1	Imunitní systém	249
13.1.1	Vrozená imunita	250
13.1.2	Získaná (adaptivní) imunita	251
13.2	Mikroskopická anatomie sekundárních lymfatických orgánů	265
13.2.1	B-dependentní oblast	266
13.2.2	T-dependentní oblast	268
13.3	Lymfatické uzliny	270
13.3.1	Mikroskopická stavba	271
13.4	Slezina	273
13.4.1	Mikroskopická stavba	273
13.5	Slizniční lymfatická tkáň (MALT)	278
13.5.1	Tonsily	279
13.5.2	Lymfatická tkáň střevní sliznice (GALT)	280
13.5.3	Imunitní funkce MALT	281
13.6	Thymus	282
13.6.1	Mikroskopická stavba thymu v dětském věku	283
13.6.2	Funkce thymu	285
14	Dýchací systém	287
14.1	Dýchací cesty	287

14.1.1	Obecný stavební princip	287
14.1.2	Extrapulmonální dýchací cesty	287
14.2	Plíce	291
14.2.1	Bronchiální strom	291
14.2.2	Alveoly	296
14.2.3	Obranné mechanismy v dýchacím traktu	299
14.2.4	Pleura	300
15	Dutina ústní	302
15.1	Sliznice ústní dutiny	302
15.1.1	Tváře, rty a patro	302
15.1.2	Jazyk	303
15.2	Slinné žlázy	304
15.2.1	Obecná stavba velkých slinných žláz	304
15.3	Zuby	308
15.3.1	Vývoj zubů	309
15.3.2	Mikroskopická struktura zubů	311
15.3.3	Fixační aparát zubu, parodont	315
16	Jícen a trávicí trubice	319
16.1	Základní principy stavby stěny trávicí trubice	319
16.2	Jícen, oesophagus	322
16.3	Žaludek	323
16.3.1	Vrstvy stěny žaludku	324
16.3.2	Žaludeční sliznice	324
16.4	Tenké střevo	329
16.4.1	Stavba stěny	329
16.4.2	Sliznice tenkého střeva	330
16.4.3	Místní charakteristické znaky	334
16.5	Tlusté střevo	335
16.5.1	Appendix vermiformis	337
16.5.2	Anální kanál	338
17	Žlázy trávicího systému	340
17.1	Játra	340
17.1.1	Mikroskopické členění jaterního parenchymu	342
17.1.2	Stavba a funkce hepatocytů	347
17.2	Extrahepatické žlučové cesty a žlučník	351
17.2.1	Velké žlučovody	351
17.2.2	Žlučník	351
17.3	Slinivka břišní	352
17.3.1	Exokrinní část	352
17.3.2	Endokrinní část	355

18	Endokrinní orgány	357
18.1	Obecné principy	357
18.2	Hypothalamo-hypofysární systém	360
18.2.1	Zadní lalok hypofyzy	361
18.2.2	Přední lalok hypofyzy	364
18.3	Nadledviny	368
18.3.1	Kůra nadledvin	368
18.3.2	Dřeň nadledvin	371
18.4	Paraganglia	372
18.5	Štítná žláza	372
18.6	Príštítné žlázy	375
18.7	Difusní neuroendokrinní systém (DNES)	377
18.8	Glandula pinealis	380
19	Močový systém	381
19.1	Ledvina	381
19.1.1	Mikroskopická stavba	382
19.1.2	Ultrastruktura ledviny: vztahy mezi strukturou a funkcí	388
19.2	Odvodné cesty močové	399
20	Mužské pohlavní orgány	402
20.1	Varlata	402
20.1.1	Histologické členění varlat	403
20.1.2	Spermatogeneze	406
20.2	Vývodní pohlavní cesty a přídatné žlázy	412
20.2.1	Nadvarle	412
20.2.2	Chámovod	413
20.2.3	Měchýřkové žlázy	414
20.2.4	Prostata	415
20.2.5	Přídatné žlázy močové trubice	416
20.3	Zevní pohlavní orgány	416
20.4	Sperma	418
21	Ženské pohlavní orgány	419
21.1	Vaječník	419
21.1.1	Histologická stavba vaječníku	420
21.1.2	Folikul, oogeneze	421
21.1.3	Corpus luteum (žluté tělísko)	427
21.1.4	Atresie	428
21.1.5	Hormonální regulace ovariálních procesů	429
21.2	Vejcovod	431
21.2.1	Stavba a funkce vejcovodu	431
21.3	Děloha	432

21.3.1	Corpus uteri	432
21.3.2	Cyklické změny endometria (menstruační cyklus)	434
21.3.3	Isthmus uteri	437
21.4	Cervix uteri a vagina	437
21.4.1	Hrdlo děložní	437
21.4.2	Portio vaginalis cervicis, čípek, a vagina	439
21.5	Zevní pohlavní orgány (vulva)	440
21.6	Oplození oocyту, časný vývoj zárodку, vývoj a stavba placenty	441
21.6.1	Oplození a raný vývoj	441
21.6.2	Placenta	447
22	Kůže a kožní orgány	452
22.1	Kožní pokrývka, integumentum commune	453
22.1.1	Epidermis	453
22.1.2	Dermis a subcutis	458
22.2	Kožní orgány	460
22.2.1	Vlasy (chlupy) a nehty	460
22.2.2	Kožní žlázy	465
22.3	Mléčná žláza	468
22.3.1	Nelaktující mléčná žláza	468
22.3.2	Mléčná žláza během těhotenství a laktace	471
23	Sensitivní zakončení periferních nervů	474
24	Čichový a chuťový orgán	479
24.1	Čichový orgán	479
24.2	Chuťový orgán	480
25	Sluchové a rovnovážné ústrojí	482
25.1	Zevní ucho	482
25.2	Střední ucho	482
25.3	Vnitřní ucho	483
25.3.1	Hlemýžď	484
25.3.2	Rovnovážné ústrojí	491
26	Zrakové ústrojí	493
26.1	Zevní vrstva oční koule (tunica fibrosa bulbi)	496
26.2	Světlolomné struktury oka	498
26.3	Střední vrstva oční koule (uvea)	500
26.4	Oční komory, tvorba komorové tekutiny a komorový úhel	505
26.5	Sítňice (retina)	506
26.6	Pomocná zařízení oka	513

27	Příloha	516
27.1	Metody	516
27.1.1	Standardní preparáty pro světelnou mikroskopii	516
27.1.2	Standardní preparáty pro elektronovou mikroskopii (EM)	520
27.1.3	Světelný a elektronový mikroskop	521
27.1.4	Ekvivalentní obraz a artefakt	521
27.2	Seznam pramenů k obrázkům	522
27.3	Seznam literatury, která sloužila jako zdroj obrázků	523
	Rejstřík	527